

ARCHEOLOGIENOTA

BRAKEL STENEPLEIN
(prov. OOST-VLAANDEREN)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Auteurs: Bert ACKE, Bart BARTHOLOMIEUX, Sarah
DALLE

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode: 2016K196

- **Administratieve gegevens**

- ➔ Initiatiefnemer: zie privacyfiche
- ➔ Erkende archeoloog: Bart Bartholomieux, OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
- ➔ Erkende archeoloog rechtspersoon: Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
- ➔ Locatiegegevens: Brakel Steneplein (zie plan in bijlage 2 en 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)
- ➔ Lambertcoördinaten: X: 107632.85, Y: 162612.52; X: 107880.02, Y: 162842.92
- ➔ Kadastergegevens: Brakel, Opbrakel, Afdeling 2, Sectie A, 297c, 302a (partim), 303e (partim), 303d, 303b (partim), 308, 309b, 311c (partim), 275k (partim), 275e (partim), 275h (partim), 296a, 295, 293 (partim), 294b (partim), 311d (partim), 315b (partim), 315f (partim) (zie plan in bijlage 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)

- **Aanleiding vooronderzoek**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet gestaafd worden. Daarom is voor het volledige projectgebied een verder vooronderzoek noodzakelijk. Aangezien er geen verstoring verwacht wordt en er ook geen specifieke bodem met potentieel op steentijd aanwezig is, blijft voornamelijk de vraag over of er archeologisch relevante grondsporen vernield kunnen worden bij de geplande verkaveling. Voor deze vraagstelling is een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek de meest aangewezen methode. Voor een uitgebreide evaluatie van de verschillende onderzoeksmethoden wordt verwezen naar het verslag van resultaten (hoofdstuk 2.5.).

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan het proefsleuvenonderzoek moet voldoen. Het uitgestelde traject is noodzakelijk omdat de gronden op dit moment niet in eigendom zijn van de initiatiefnemer en een groot deel van de oppervlakte ingenomen wordt door tuinen (incl. afrastering, tuinhuisen, ...). Pas na het verkrijgen van de verkavelingsvergunning gaat de aankoop van de gronden door de initiatiefnemer door.

- **Planafbakening**

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 2,3 hectare en dient volledig onderzocht te worden door middel van proefsleuven (zie figuur 1).

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het projectgebied.

- **Vraagstelling**

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet-limitatieve) onderzoeksvragen weergegeven. De onderzoeksmethode is

succesvol beëindigd wanneer haar vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap en heeft erosie-/colluviatie een invloed gehad op de bewaring?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

- **Plan van aanpak**

Om na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, moet gebruik gemaakt worden van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt)¹. Een evenwichtige spreiding is noodzakelijk om een statistisch relevante inschatting mogelijk te maken.

Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed. De sleuven zijn min of meer hellingafwaarts georiënteerd zodat er een goed zicht verkregen kan worden op het (bodemkundige) erosie-/colluviatieproces hellingafwaarts (figuur 2). Waar er zich belangrijke colluviatie voorgedaan heeft, kan het noodzakelijk zijn (lokaal) twee of meerdere niveaus aan te leggen. Per sleuf en minstens om de 50m wordt machinaal een profielput aangelegd, op een dermate manier dat er een geschrinkt patroon ontstaat en men in feite om de 25m een zicht heeft op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein.

Er worden extra volsleuven, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven (zoals op plan uitgezet

¹ Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te preferen boven andere systemen. Zie *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.*

bekomt men een oppervlakte van ca. 2400m²) en 2,5% door middel van volgtseuven, dwarsseuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zo kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.²

Figuur 2: Ideale spreiding van de proefsleuven.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Het proefsleuvenonderzoek kan slechts uitgevoerd worden in uitgesteld traject aangezien het grootste deel van het terrein nog niet in eigendom is van de initiatiefnemer. Pas bij goedkeuring van de verkavelingsvergunning gaan de plannen

² H HANCA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. en ERVYNCK A. 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed, juli 2016.

door. De grond is grotendeels nog in gebruik als particuliere tuinen en er bevinden zich voorlopig nog omheiningen en tuinhuizen op de percelen.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methode dient te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het vooronderzoek moet niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

- **Gewenste competenties**

- ➔ In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij minstens één van de uitvoerende archeologen ten minste 120 werkdagen veldervaring heeft met onderzoek op zandleem- of leembodems en tenminste 40 werkdagen met onderzoek (veldwerk of verwerking) op Romeinse sites. Eén van beide beschikt over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek.
- ➔ Gedurende het veldwerk dient een aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein. De aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met (zand)leembodems.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.